

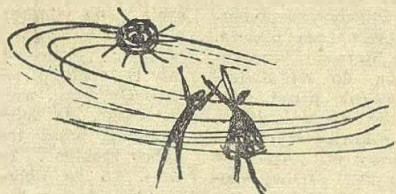

„Chłopiec z balonikiem“

Fot. Franciszek Palka

W PRZYSZŁOŚĆ

Jakże to mówi poeta:
Lecz życie to nie kwiatek
— rękę wyciągnąć
i zerwać;
Poparzysz młode dłonie
dni
roztopionym
ołowiem,
Zębami zgrzytniesz.
Cóż z tego?

W robocie nie ma przerwy.
To nic, że za plecami śmierć przycajoną stoi.
Że każda salwa na głowę
kamiennym ciężarem się wali.
Gwizd kul. Na bruku ślady.
Nie zetrze ich szmat historii.
Z czerwonych cegieł będziemy
budować
w Polsce
socjalizm.
Kiwiają głowami: marzyciel.
Świat chciałbyś podnieść na
barkach?
Uśmiech bezzębny: no spróbuj,
udławisz się trudu ością.
Nie wiedząc, że myśmy w ramy planowej gospodarki
Na pierwsze miejsce wstawili
masową produkcję
radości,
Że po to dzisiaj jak piolun
bezsenne
smakują
noce,
By jutro na świat cały wołała statystyka:
Spożycie szczęścia wzrasta
z dniem każdym
o trzysta procent.
Wtedy odnajdziesz młodość.
Już wiesz jak będziesz ją witał.

AUTOR NIEZNANY

(Ze zbioru „Antologia Pol-
skiej poezji podziemnej“.
Wyd. „Wspólna Sprawa“ —
Wydawnictwo Oświatowe)

ARKIWA LITERACKI

COMIESIĘCZNY DODATEK „WIADOMOŚCI LEGNICKICH“

Nr 1 (37) Rok IV

Styczeń-Luty 1962 r

Mieczysław Nowak

W LEGNICY

(fragment)

Zaczął się od ekipy wyjazdowej na Dolny Śląsk w czasie, kiedy jeszcze Wrocław był obleżony, kiedy nie znaliśmy ani dróg, ani linii kolejowych, którymi pierwsze cywilne grupy operacyjne miały tam dotrzeć.

Jeżeli dziś z pełną odpowiedzialnością twierdzimy, że organizacja życia na Dolnym Śląsku jest bezsprzeczną zasługą pepurców i pepesowców, to początku tej prawdy należy szukać już w Warszawie, Krakowie, Kielcach i innych miastach, gdzie w gorącym okresie powojennym montowano grupy towarzyszy chętnych do wyjazdu na nowo odzyskane ziemie — dla stworzenia tam administracji, uruchomienia zniszczonych zakładów przemysłowych.

Zaczął się — dla mnie — właśnie w Krakowie, w kwietniu 1945 r. Formowano w gorączkowym pośpiechu grupę operacyjną. Byłem wówczas na pierwszym roku studiów humanistycznych. Miałem dwadzieścia dwa lata. Na ławę „szkolną” dopiero co wróciłem z szeregu partyzanckich Armii Ludowej w Zagłębiu Dąbrowskim.

W Komitecie krakowskim towarzyszył Artur Starewicz zapytał: — Czesz jechać na Dolny Śląsk?

Pytanie to spadło na mnie niespodziewanie. Obliczałem swoje siły. Zgodziłem się. Dopiero w dniu wyjazdu uświadomiłem sobie jak ważną podjąłem decyzję. Żał mi było ławy uniwersyteckiej i kolegów, z którymi robiliśmy tak piękne plany na przyszłość.

Znalazłem się na ciężarówce odjeżdżającej na Zachód. Był dzień 2 maja 1945 r. Grupa nasza liczyła dwadzieścia siedem osób. Przejeżdżaliśmy przez różne strefy zieleni i różne strefy niedawno wygasłego ognia. Dostawnie deptaliśmy po śladach wojny. Im dalej na zachód, tym bardziej spietrzały się one w koszarne sterty gruzów, zardzewiałych żarostów kolczastego drutu, trupów ludzkich i końskich, leżących bezwładnie po obu stronach drogi...

Powoli zapadł wieczór. Białe gwiazdy rozmiętały się na niebie. Jechaliśmy pełnym gazem, jak gdyby w obawie, by nas noc nie zaskoczyła wśród gruzów. Nagle dalekie niebo zaczęło gwałtownie różowieć, gwiazdy zgorzały w jaskrawej czerwieni,

mijane ruiny zabiły się jak powleczone roztopioną miedzią.

— Wrocław nadal płonie — powiedział ktoś przez ściśnięte gardło. Głos brzmiał ciężko, otepiała nas groza. Nie wjechaliśmy do płonącego miasta — trwały w nim jeszcze walki. Szofer skręcił w kierunku Trzebnicy, uciekaliśmy od tego przeraźliwego widoku.

Niebo powoli wygasło. Od czasu do czasu powietrze nocne przecinały dalekie detonacje. Zanurzyliśmy się w pachnącą wiosenną noc. Z zarośli, z gajów podchodzących do szosy, dolatywały słowicze koncerty. Słuchaliśmy uroczego śpiewu ptaków z zachwytem i z odrobiną pretensji...

— Niech na całym świecie wojna, byle jeden krzak się ostał dla słowiczej miłości — rzucił ktoś pod adresem słowiczych kochanków.

Zatrzymaliśmy się na jedną dobę w Trzebnicy. Była tu już grupa operacyjna z Kielc. Wśród towarzyszy z tej grupy znajdował się Antoni Galiński, przyszły sekretarz KW PPR we Wrocławiu, ojciec Tadeusza Galińskiego, obecnego ministra kultury. Cóż to był za uroczy człowiek! Jaki piękny charakter! Miałem zresztą możliwość przekonać się o tym później, gdy pracowaliśmy przy jednym biurku.

30 kwietnia stanęliśmy późną nocą w Legnicy, miasteczko wymarłym. W przeciwieństwie do dnia poprzedniego niebo zasnuły ciemne chmury, deszcz lał jak z cebra. Byliśmy piekielnie zmęczeni, głodni i zmoknięci. Przy jakimś budynku w śródmieściu rozbiliśmy biwaki. Leżąc pod kocem szczerkałem z zimna zębami. Nikt nie miał ochoty na rozmowę. Sen mimo spóźnionej pory nie przychodził. Tu i ówdzie rozlegały się jeszcze pojedyncze strzały. Chociaż zmęczony, usnąłem dopiero nad ranem. Po pełnym koszmarów i majaków śnie, zapadłem powoli w odrętwienie.

Nazajutrz, kiedy słońce rozrzedziło chłód i rozproszyło unoszący się jeszcze gdzieś czad, razniej popatrzyliśmy na miasto i poszliśmy je zwiedzać. Do dziś mam w oczach tamten obraz. Ulice i domy były wymarłe. Tu i ówdzie rozlegał się tylko skowyt zabiłanego psa. Miasto wy-

dało mi się duże, o pięknych willech, ogrodach pełnych kwiatów i zieleni, zwłaszcza w części południowo-zachodniej. Tu wznosiły się pałacyki najbogatszych przemysłowców i rentierów niemieckich. Dzielnica ta stanowiła kontrast w zestawieniu z innymi, bardziej zniszczonymi w czasie działań wojennych, o domach czynszowych, odrapanych, przeważnie brzydkich i ciężkich architektonicznie.

Koło południa wróciliśmy do swoich biwaków. Zapadła decyzja — grupa nasza została podzielona na dwie części: przemysłową i administracyjną. Pierwsza miała zabezpieczać maszyny i urządzenia przemysłowe w zakładach opuszczonych przez

Niemców, druga — zorganizować polską administrację państwową.

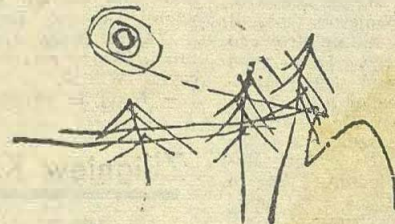
Po kilku dniach pracy w grupie przemysłowej postanowiliśmy ze starym KPP-owcem, towarzyszem Hłondem, że będziemy „budować na własną rękę” Komitet Miejski Polskiej Partii Robotniczej. Wzięliśmy w tym celu w posiadanie jeden z okazałych budynków przy ulicy Szuberta. Ściany i okna miały pokaleczone śladami kul, lecz był cały — stał. Wyciągnęliśmy z pobliskiej piwnicy chropowatą deskę i wypisaliśmy na niej patykami maczającym w gęstej oleistej farbie: Komitet Miejski i Powiatowy Polskiej Partii Robotniczej w Legnicy. Był to pierwszy komitet partyjny na Dolnym Śląsku. Powstał on 9 maja 1945 roku.

Mieczysław Nowak

Andrzej Kwaśkiewicz

W lesie

tu są łąki uczynione z wysp wykapanych w zieleni
są wiewiórki — krople ognia — z gałęzi na gałąź
nagia leniwość jaszczurki i jaszczurki zwinność
jaki krawiec promieniem zszywa drzewo z drzewem

Opisuję

łamliwość nade mną
pode mną zieleń łagodna
zatrzymana spojrzeniem czajka zawisa na krzyku
jej lotem przekreślony cień mój odcisnął się w wiośnie
to jeszcze zanim ugier wsiano w pejzaż

„Przez szkło“

Fot. Bronisław Chyła

